

Työ- ja elinkeinoministeriö

NEUVOSTORAPORTTI TEM2020-00680

EOS Karjalainen Eero(TEM), Niemi
Ville(UM)

15.12.2020

JULKINEN

Asia

Energiaministereiden epävirallinen videokokous 14.12.2020

Kokous

Epävirallinen energiaministerikokous 14.12.2020

Kokouksessa käytiin keskustelu energiajärjestelmäintegraatiosta tulevien lainsäädäntöehdotusten ja energiatavoitteiden näkökulmasta. Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Lintilä. Keskustelun taustana oli Eurooppa-neuvoston edellisellä viikolla hyväksymä päätös kannattaa komission ehdotusta EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteen korottamisesta vähintään 55 %:iin vuoden 1990 tasoon verrattuna. Tavoitteen korottamisen myötä komissio tulee vuonna 2021 antamaan useita energia- ja ilmastolainsäädäntöehdotuksia.

Keskustelussa jäsenvaltiot ilmaisivat tukeaan EU:n 2050-ilmastoneutraaliustavoitteelle sekä korotetulle vuoden 2030 päästövähennystavoitteelle. Suurimmat erot jäsenvaltioiden näkemyksissä liittyivät siihen, millaisin keinoin tavoitteeseen tulisi pyrkiä. Osa jäsenvaltioista korosti uusiutuvien energialähteiden ensisijaisuutta, kun taas teknologianeutraalia näkökulmaa korostavat jäsenvaltiot viittasivat Eurooppa-neuvoston päätelmien linjaukseen jäsenvaltioiden oikeudesta valita omat energiayhdistelmänsä. Energianlähteisiin liittyen jäsenvaltiot toivat esiin näkemyksiään esimerkiksi ydinenergian, bioenergian ja maakaasun merkityksestä ilmastotavoitteiden ja hiilestä irtaantumisen kannalta. Toisaalta jäsenvaltioiden näkemykset jakautuivat siinä, miten ilmastotavoitteen korottamisen tulisi näkyä energiatavoitteissa: osa jäsenvaltioista toivoo kaikille sitovia tavoitteita, kun taas osa korostaa kansallisten ja alueellisten olosuhteiden erilaisuuden huomioimista ja jäsenvaltioiden itsenäistä roolia sopivien keinojen valitsemisessa.

Keskustelukierroksen jälkeen komissio antoi katsauksen ajankohtaisiin energiaulkosuhdeasioihin, Liettuan delegaatio taustoitti Valko-Venäjän ydinturvallisuustilanteeseen liittyviä huoliaan ja neuvoston tuleva puheenjohtajavaltio Portugali kertoi energiasektorin prioriteeteista tulevalla puheenjohtajuuskaudellaan.

EU:n energia-asioista vastaavat ministerit osallistuivat 14.12.2020 neuvoston puheenjohtajavaltio Saksan koolle kutsumaan videokokoukseen. Epävirallisessa kokouksessa ei tehty päätöksiä. Ministerit kävivät keskustelun energiajärjestelmäintegraatiosta tulevien lainsäädäntöehdotusten ja energiatavoitteiden näkökulmasta. Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri **Mika Lintilä**.

Keskustelun viitekehyksen muodostivat puheenjohtajan toimittama tausta-aineisto sekä toisaalta Eurooppa-neuvoston edellisellä viikolla hyväksymä kanta kannattaa komission ehdotusta EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteen korottamisesta vähintään 55 %:iin vuoden 1990 tasoon verrattuna. Komissio tulee vuonna 2021 julkaisemaan laajan energia- ja ilmastopolitiikan lainsäädäntöpaketin, jonka tarkoitus on saada EU:n toimet linjaan korotetun 2030-ilmastotavoitteen kanssa.

Aloituspuheenvuorossaan kokouksen puheenjohtajan toiminut Saksan elinkeino- ja energiaministeri **Peter Altmaier** kiitti delegaatioita niiden kontribuutioista ja yhteistyöstä neuvostossa joulukuussa hyväksyttävien vetyä ja uusiutuvaa merienergiaa koskevien päätelmien laatimisessa. Energiakomissaari **Kadri Simson** kiitteli puheenvuorossaan Eurooppa-neuvoston päätöstä hyväksyä komission ehdotus vuoden 2030 päästövähennystavoitteen korottamisesta vähintään 55 %:iin edellisellä viikolla. Simson kävi puheenvuorossaan läpi komission tulevia lainsäädäntöehdotuksia ja totesi, että todellinen työ alkaa ensi vuonna 2021.

Videokonferenssissa käydyssä keskustelussa ministerit esittivät monenlaisia näkemyksiä siitä, miten energijärjestelmäintegraatiota tulisi edistää, miten EU:n energialainsäädäntöä tulisi uudistaa ja millainen rooli energiatavoitteilla tulisi ilmastotavoitteiden saavuttamisessa olla. Laajassa kuvassa jäsenvaltiot ilmaisivat yhtenäisesti tukeaan EU:n tavoitteelle saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta energijärjestelmää, joka hyödyntää suuressa mittakaavassa uusiutuvia energialähteitä. Jäsenvaltioiden näkemykset erosivat toisistaan kuitenkin siinä, kuinka vahva rooli uusiutuvalla energialla tulisi olla ja toisaalta millainen rooli muille päästöttömille ja vähäpäästöisille energialähteille tulisi ilmastoneutraaliutta edeltävällä aikajaksolla antaa.

Useat jäsenvaltiot painottivat teknologianeutraaliutta viitaten Eurooppa-neuvoston tuoreisiin päätelmiin, joissa tunnustetaan jäsenvaltioiden oikeus päättää omista energiayhdistelmistään ja valita sopivimmat teknologiat osallistuessaan EU:n yhteiseen pyrkimykseen kohti 2030-ilmastotavoitetta. Näkökulmaa painottaneet jäsenvaltiot toivat laajemmin esiin, että tulevan sääntelykehyksen pitäisi tukea monenlaisia, niin uusia kuin vanhojakin teknologioita. Asiayhteydessä mainittiin muun muassa paitsi jäsenvaltioita voimakkaasti jakava ydinvoima, myös bioenergia ja maakaasu tavoitteiden saavuttamisessa.

Monissa puheenvuoroissa muistutettiin, että energia- ja ilmastopolitiikan politiikkatoimissa olisi huomioitava jäsenvaltioiden ja alueiden erilaiset olosuhteet sekä järjestelmäintegraation koskettamien sektoreiden erityispiirteet. Ajatuksen mukaisesti jäsenvaltioille toivottiin tarjottavan joustoa siinä, miten eri sektorit saadaan mukaan ponnistuksiin kohti jaettuja ilmastotavoitteita. Vaikka useat jäsenvaltiot kannattivatkin toimia esimerkiksi energiatehokkuuden parantamiseksi, jakautuivat näkemykset siinä, tulisiko jäsenvaltioilla olla yhteisiä ja kaikkia sitovia tavoitteita. Useissa puheenvuoroissa korostettiin kustannustehokkuutta politiikkatoimien lähtökohtana. Lisäksi osa jäsenvaltioista toi esiin rahoituksen keskeistä roolia tavoitteiden edellyttämien toimien toteuttamisessa kaikkialla EU:ssa siten, ettei ketään jätetä jälkeen ("leave no one behind").

Yhteistyö nähtiin keskeisenä edellytyksenä integroidun energijärjestelmän syntymiselle. Uusiutuvan energian kapasiteetin lisääntyessä EU-tasolla tehokkaasti toimivien sähköverkkojen merkitys korostuu entisestään. Jäsenvaltioiden välisen yhteistyön olisi edistettävä uusiutuvan sähkön syöttämistä verkkoon sekä siirtoyhteyksien laajuutta ja yhteensopivuutta. Joissakin puheenvuoroissa kiiteltiin komissiota etukäteen seuraavana päivänä annettavasta tiedonannosta koskien Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevan asetuksen (TEN-E) tarkistamista. Myös merituulivoima ja kaasun mainittiin sektoreina, joilla yhteistyötä tarvitaan. Toisaalta kaasun osalta yhteistyön tarpeesta ei ole yksimielisyyttä ja eräässä puheenvuorossa esitettiin, ettei kaasutoimenpiteisiin tulisi sijoittaa euroakaan. Merituulivoiman osalta korostettiin alueellisen lähestymistavan merkitystä.

Suomen puheenvuorossa ministeri Lintilä katsoi, että energiajärjestelmäintegraatiolla on ratkaiseva rooli pyrittäessä kohti ilmastoneutraaliutta. Hän totesi, että vuoden 2030 päästövähennystavoitteen kiristämisen myötä on selvää, että myös energialainsäädäntöä on osittain tarpeen tarkistaa. Lainsäädäntöä uudistettaessa olisi kuitenkin muistettava lainsäädännön ennustettavuuden ja johdonmukaisuuden merkitys, jotta ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien investointien toteutuminen voitaisiin varmistaa. Lainsäädäntöehdotuksista on siten erittäin tärkeää tehdä kattavat vaikutusarvioinnit. Lintilä yhtyi muiden teknologianeutraaliutta painottaneiden ministerien tavoin näkemykseen, että jäsenvaltioiden oikeus valita omat päästöttömät energialähteensä on turvattava. Puheenvuoronsa lopuksi hän muistutti investointien roolista energiamurroksesta ja tarpeesta varmistaa, ettei sääntelykehityksen päivittäminen toimi EU:n ilmastotavoitteiden vastaisesti.

Keskustelukierroksen päätteeksi komissaari Simson totesi, että komissio työskentelee uusien lainsäädäntöehdotusten parissa, jotta neuvoston hyväksymään päästövähennystavoitteeseen voitaisiin päästä. Vuoden 2021 ensimmäisestä puoliskosta on tulossa hyvin työntäyteinen ajanjakso ja komissio on valmiina tukemaan neuvoston tulevaa puheenjohtajavaltio Portugalia sen toiminnassa. Ministeri Altmaierin poistuttua kokouksen puheenjohtajana toiminut valtiosihteeri **Andreas Feicht** veti yhteen ministerien keskustelua ja pyysi komissiota jatkamaan työtään lainsäädäntöehdotusten muotoilemiseksi huomioiden kokouksessa käydyin keskustelun.

Muut asiat -asiakohdassa komissio antoi katsauksen ajankohtaisiin energiaulkosuhdeaiheisiin. Komissaarin mukaan EU:n energiaulkosuhdepolitiikan kehityksen muodostavat Green Deal -aloitteet ja Eurooppa-neuvoston edellisen viikon päätös nostaa EU:n kunnianhimon tasoa ilmastotavoitteiden osalta sekä toisaalta Yhdysvaltojen vaalituloksen vaikutukset maan ilmastonäkemyksiin. Kumppanimaiden kanssa käydyissä keskusteluissa on jo nyt nähtävissä runsaasti kiinnostusta yhteistyöhön EU:n kanssa niin metaanistrategian kuin erilaisten alueellisten aloitteiden osalta. Komissaari korosti myös energiaperuskirjan modernisaatioprosessin tärkeyttä.

Liettuan delegaatio taustoitti Valko-Venäjän ydinturvallisuustilanteeseen ja Astravetsin ydinvoimalaitokseen liittyviä huoliaan ja peräänkuulutti toimia komissiolta. Komissaari kertoi voimalaitokselle joulukuussa tehtävästä vertaisarviointimatkasta ja vahvisti, että verifiointia ja suositusten antamista tullaan jatkamaan myös tulevana kuukausina. Hän myös totesi, että Euroopan ydinturvallisuusviranomaisten ryhmä (ENSREG) jatkaa aiheeseen liittyvää työtään korkeiden standardien pohjalta.

Neuvoston tuleva puheenjohtajavaltio Portugali kertoi energiasektorin prioriteeteista tulevalla puheenjohtajuuskaudellaan. Vihreä siirtymä on yksi puheenjohtajuuskauden pääteema-alueista, joita pyritään edistämään. Konkreettisesti tämä tarkoittaa energiasektorilla TEN-E-asetuksen päivityksen yleisnäkemyksen valmistelua ja neuvoston päätelmiä perusparannusaloista 22. kesäkuuta pidettävään energianeuvostoon. Lisäksi tulevan puheenjohtajan tavoitteena on jatkaa Saksan kaudella aloitettua vetykeskustelua niin 22. huhtikuuta pidettävässä epävirallisessa energiaministerikokouksessa kuin kesäkuussa varsinaisessa energianeuvostossakin. Myös energiaperuskirjan modernisaatiokeskustelua on tarkoitus jatkaa Portugalin puheenjohtajuuskaudella.

Suomen edustajat

Elinkeinoministeri Mika Lintilä; TEM: ylijohtaja Riku Huttunen, elinkeinoministerin virkamiesavustaja Nina Alatalo, johtaja Mia Hurttu, erityisasiantuntija Eero Karjalainen; VNK: EU-erityisasiantuntija Ilona Julkunen; EUE: erityisasiantuntija Ville Niemi

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energialähteet, energiaperuskirja, energiatehokkuus, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, ulkosuhteet; energia, energiateknologia
Hoitaa	LVM, TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, PLM, UM, VM, VNK, VTV, YM
